

Z DZIEJÓW DANKOWA

Historia książęcego i rycerskiego miasta zaczęła się zapewne w 2 poł. XIII w. po zajęciu tych terenów przez Brandenburczyków, którzy wykorzystując walory terenowe wzniesli tu niewielki dwór bądź zamek myśliwski chętnie odwiedzany przez margrabiów.

Pierwsza wzmianka o wsi (Villa Tancow) pochodzi z 1300 r. Zapewne z początkiem XIV w. rozbudowano zamek. Źródła z tego okresu o odwiedzających to miejsce margrabia ze swiątą licznymi gości, rycerstwem, hierarchami kościelnymi.

Z czasem przy rezydencji rozwinął się ośrodek miejski początkowo wymieniany jako opium (miasteczko), a już w połowie XIV w. stulecia jako civitas, a więc miasto z pełnymi prawami.

Nowy zamek stał się ważnym ośrodkiem rezydencjalnym dynastii Wittelsbachów. Przy nim wzdłuż jeziora Dankowskiego (Wielgie) rozlokowało się miasto otoczone ziemnymi umocnieniami i strzeżone dwoma gródkami strażniczymi usytuowanymi przy przeciwległych traktach wiodących z Barlinka i Strzelec Krajeńskich.

W dokumencie z 1364 r. Danków został wymieniony wśród najważniejszych miast i zamków Nowej Marchii. W kolejnych dziesięcioleciach był pod władaniem kilku rodów rycerskich.

W 1402 r. wraz z całą Nową Marchią został odany w zastaw zakonowi krzyżackiemu służąc jako siedziba lokalnej administracji.

W XV w., po nadaniu Dankowa rycerzom z rodu von Papstein, nastąpiła powolna degradacja ośrodka miejskiego, aż do utraty praw miejskich pod koniec XVI w. Na znaczeniu straciła rezydencja zamkowa, która nie pełniła już funkcji państwowych.

W kolejnych stuleciach do 1945 r. dobra dankowskie były własnością rodzin von Papstein, von Brand, von Alvensleben.



Anco Wigboldus, widok około 1750 roku



Anco Wigboldus, widok z 1937 roku

Artysta plastyk Auno Wigboldus (1900-1983) w 1937 będąc w Dankowie sporządził dwa widoki Dankowa z lotu ptaka.

Rekonstruuje zamek i miasto i Vorburg od strony jeziora, ulice i umocnienia, wały, fosy, chociaż widoki się nie zachowały.

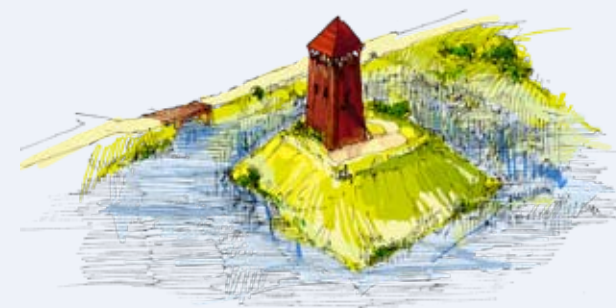
Zamek i dwór otrzymały swój kształt w XVI w.

Najstarszy widok z ok. 1750 r. ukazuje tylko okolicę zamku.

Drugi widok ukazuje dwór z okolicą, oranżerię, kościół, zabudowania gospodarcze i park w 1937 r.

GRÓDEK STRAŻNICZY PRZY DAWNYM TRAKCIE DO BARLINKA

Miejsce po późnośredniowiecznym gródku, przez badaczy niemieckich nazywane „Górą Wallową” bądź „Wzgórzem Zamkowym”. W okresie XIV-XVI wieku znajdowała się tu niewielka strażnica broniąca dostępu do miasta od strony zachodniej - wzniesiona na nadsypanym wyniesieniu otoczonym wodami jeziora (obecnie jez. Kinołęka).



Z przeprowadzonych badań archeologicznych wynika, że budynek w którym przebywali strzeżący miasta mieszczanie bądź rycerze związani z zamkiem, miał prawdopodobnie formę niewielkiej drewnianej wieży.

W trakcie wykopalisk na szczycie wyniesienia znaleziono między innymi pozostałości konstrukcji drewnianych ścian budowli, liczne fragmenty glinianych dzbanków i garnków, kilkaset kości zwierzęcych stanowiących tzw. szczątki pokonsumpcyjne oraz wiele innych zabytków. Wśród nich należy wymienić zniszczone późnośredniowieczne monety i kilkanaście beltów kuszy potwierdzających funkcje i charakter osadnictwa na wzgórzu.

Strażnicę użytkowano zapewne w okresie świetności miasta od 2 połowy XIV wieku, kiedy to Danków wymieniono wśród najważniejszych miast i zamków Nowej Marchii - do XVI wieku, to jest do momentu przekazania miasta rodom rycerskim.

W kolejnych stuleciach opuszczone wyniesienie zarosło lasem, a tradycję miejsca utrwalono w miejscowych legendach.

GRÓDEK STRAŻNICZY PRZY DAWNYM TRAKCIE DO STRZELEC



Miejsce po późnośredniowiecznym gródku.

W okresie XIV-XVI wieku znajdowała się tu niewielka strażnica broniąca dostępu do miasta od strony południowej - wzniesiona w pobliżu obwarowań miejskich na nadsypanym wyniesieniu otoczonym wodami jeziora (obecnie jez. Wielgie). Usytuowano ją przy głównym trakcie prowadzącym ze Strzelec - przechodzącym ówczas przez obszar miasta.

Z przeprowadzonych badań archeologicznych wynika, że budynek w którym przebywali strzegący miasta mieszczanie bądź rycerze związani z zamkiem, miał prawdopodobnie formę niewielkiej drewnianej wieży. W trakcie wykopalisk na szczycie wyniesienia znaleziono między innymi pozostałości konstrukcji kamiennych podwalin budowli, liczne fragmenty glinianych dzbanków i garnków, kilkaset kości zwierzęcych stanowiących tzw. szczątki po konsumpcyjnej oraz wiele innych zabytków. Wśród nich należy wymienić żelazne gwoździe, kliny, grot strzały potwierdzające funkcje i charakter osadnictwa na wzgórze.

Strażnicę użytkowano zapewne w okresie świetności miasta od 2 połowy XIV wieku, kiedy to Danków wymieniono wśród najważniejszych miast i zamków Nowej Marchii - do XVI wieku, to jest do momentu przekazania miasta rodom rycerskim.

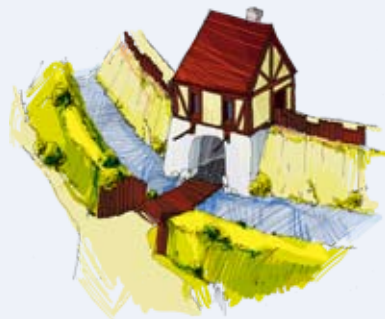
W kolejnych stuleciach opuszczone wyniesienie włączono w obręb dworskiego założenia parkowego przekształcając częściowo jego formę. W XIX wieku zniwelowano dochodzące do niego od strony północno-zachodniej pozostałości ziemnych obwarowań otaczających dawne miasto.

MIEJSKIE OBWAROWANIA (POZOSTAŁOŚCI WAŁÓW I FOSY)

W tym miejscu w okresie późnego średniowiecza znajdowała się zapewne brama wjazdowa prowadząca do miasta traktem od strony północnej. Szczytową konstrukcją budynku bramnego włączono w układ dwóch wałów ziemnych (między którymi znajdowała się mokra fosa zasilana wodą z jeziora) ochraniających miasto od strony północnej i zachodniej. Na szczycie wału zewnętrznego mogła znajdować drewniana palisada. Do dzisiaj nad jeziorem na odcinku kilkuset metrów zachowały się fragmentarycznie pozostałości systemu wałów obronnych.

Z przeprowadzonych badań archeologicznych wynika, że obwarowania zostały usypane sztucznie z wykorzystaniem piasku z wyniesienia, jakie istniało zapewne na miejscu i które zniwelowano w okresie budowy miasta. System umocnień ziemnych powiązany z dwoma punktami strażniczymi (gródkami) powstał zapewne w okresie świetności miasta w 2 połowie XIV wieku, kiedy to Danków zaliczano do najważniejszych miast i zamków Nowej Marchii.

Wały stanowiły ochronę zabudowy miejskiej i razem część systemu obronnego rezydencji książęcej (zamku) lokalizowanej w strefie przyjeziornej. System umocnień stopniowo tracił na znaczeniu od XVI wieku, to jest od czasu przekazania miasta rodom rycerskim. W XIX wieku większą część umocnień zniwelowano przy okazji przebudowy drogi.



Opracowanie: dr Przemysław Kołosowski

Rysunki: Leszek Moszej

Projekt znaku graficznego Dankowa: Marek Bidol

Ryciny: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gorzowie Wielkopolskim



Danków



Gmina
Strzelce Krajeńskie